

Napoleon Bonaparte

Franta imperiala

Ca o recunoastere a succeselor sale, in anul 1802, Napoleon a fost ales, prin plebiscit, prim-consul pe viata. Acesta nu a fost insa decat o etapa intermediara spre instaurarea puterii personale absolute.

In anul 1804, echilibrul intern si cel extern erau puse din nou sub semnul intrebării. In 1803, Anglia redeschisese conflictul militar, iar la inceputul lui 1804, Fouche descopera un nou complot regalist. Conjunctura favorabila nu este ratata si, in Mai 1804, Franta devine imperiu, iar Napoleon, proclamat « imparat al tuturor francezilor », sub numele de Napoleon I. Decizia Senatului nu facea decat sa consfinteasca o stare de fapt.

In noua sa calitate, Napoleon continua politica promovata anterior, in toate directiile. Pentru prevenirea comploturilor este accentuat controlul politienesc asupra societatii : tribunalele speciale sunt conduse de » magistrati pentru linistea publica » , se reintroduc practicile trimiterii la inchisoare fara judecata sau arestul la domiciliu. Totul se afla sub controlul unui ministru al politiei care beneficia de puteri extinse.

Formarea unei noi nobilimi supuse imparatului ia amploare. Pe langa curtea imperiala se creaza noi demnitati ce aduc importante venituri si privilegii detinatorilor acestora. Cei mai merituosi dintre generali sunt ridicati la rangul de maresali ai Frantei si improprietari cu vaste domenii.

Autoritarismul politic si cumpararea de favoruri au fost dublate de un program consistent de reorganizare a armatei. Principiile de baza ale acestui program constau in asigurarea unitatii de comanda si a flexibilitatii in actiune. S-au creat unitati de aproximativ 25-30 de mii de soldati, la care se adaugau corpuri de cavalerie, unitati de artilerie si mai multe multe unitati de elita, dintre care cea mai importanta era Garda imperiala. Comanda unitatilor era asigurata de generali celebri, precum Ney, Murat, Lannes, Junot, Juordan, Bernadotte etc. Aceasta armata era alimentata prin introducerea serviciului militar obligatoriu pentru toti tinerii intre 20-25 de ani. Marea Armata, cum a fost denumita de Napoleon insusi, numara in anii 1805-1806 aproximativ 600 de mii de oameni, carora li se puteau adauga oricand unitatile auxiliare recrutate din teritoriile cucerite. Aceasta includea atat veterani caliti in razboaie inca din timpul Revolutiei, cat si noi recruti. Este armata care va asigura gloria militara a imparatului in urmatori ani.

Produs al Revolutiei de la 1789, Napoleon Bonaparte s-a dovedit a nu fi un mare iubitor al democratiei. Geniul sau militar si exceptionala forta de munca au transformat insa Franta intr-o putere capabila sa-si infranga marii vecini, iar pe sine, In cea mai temuta si mai apreciata personalitate a zile .

Marele imperiu

Ingrijorate de ascensiunea Frantei si simtindu-se sfidate de proclamarea Imperiului, cele mai importante puteri ale Europei formeaza, la initiativa Angliei, coalitia a treia antifranceza. Alcatuita din Anglia, Rusia, Austria si Prusia, aceasta va prilejui insa cele mai faimoase victorii militare ale lui Napoleon Bonaparte.

Inceputul campaniei impotriva celei de-a treia coalitii nu a fost fructuos : planurile de

debarcare in Anglia, prin traversarea stramtorii Galais, sunt zadarnicite, iar flota franceza este infranta din nou de amiralul Nelson, in confruntarea de la Trafalgar. Infrangerea a fost decisiva de aceasta data, Anglia pastrand o totala suprematie asupra marilor, pana la sfarsitul razboiului. Pe uscat insa, francezii sunt imbatabili. La Ulm, si mai ales la Austerlitz(1805), armatele austriece si cele rusesti sunt distruse. Austria este obligata sa incheie o pace separata, total nefavorabila.

In toamna anului urmator, Prusia sare in ajutorul aliatelor sale, declarand razboi Frantei. Soarta Prusiei a fost insa si mai rapid pecetluita, in numai sase zile armata lui Frederic al III-lea fiind total anihilata in urma infrangerii de la Jena (1806). Berlinul este ocupat, iar pacea va fi incheiata in termeni foarte duri pentru prusaci : numeroasele pierderi teritoriale si despagubirile de razboi transformau Prusia intr-un stat de importanta secundara.

Rusia ramane singura si implicata in acelasi razboi cu turcii, este de asemenea infranta la Eylau si Friedland (1807). Cu exceptia Angliei, toti membrii celei de-a treia coalitii erau infranti de o maniera categorica. Aceste campanii au scos in evidenta atat vulnerabilitatea unor armate organizate pe vechi principii militare, cat si slabiciunea regimurilor politice monarhic-absolutiste.

Prin pacea care s-a incheiat la Tilsit, in anul 1807, harta politica a Europei este substantial modificata, Marele Ducat al Poloniei si alte state formate de Napoleon fiind supuse sub conducerea diversilor membri ai familiei imparatului sau ai unor aliati fideli. Mai importanta era insa alianta incheiata cu tarul Rusiei, Alexandru I, impreuna cu care a impartit practic Europa. Acesta era momentul de apogeu al imperiului napoleonian.

In timpul campaniei impotriva celei de-a treia coalitii, Napoleon a incercat sa foloseasca si un alt tip de arma, cea economica. Nereusind sa se confrunte cu armata engleza direct si decisiv, asa cum facea cu ceilalti adversari, Napoleon incerca sa sufoce economia engleza, punand-o in imposibilitatea de a-si vinde produsele. Pentru aceasta, imediat dupa ocuparea Berlinului, in 1806, el declara Blocada continentala :Insulele britanice erau blocate pe uscat si pe mare, orice fel de comunicare cu acestea fiind interzise. Blocada urmarea un dublu efect. Pe de o parte, produsele britanice trebuiau oprite sa iasa din tara, conducand astfel la prabusirea economiei. Pe de alta parte, Blocada proteja economia franceza, asigurand acesteia noi pietee de desfacere .

Efectele blocadei au inceput sa se arate curand. Un 1811, balanta de plati a Angliei se dezechilibrase in mod primejdios, si daca evenimentele politice si militare nu ar fi cunoscut o directie favorabila Angliei, perspectiva economiei engleze ar fi fost sumbre. Daca Blocada continentala ar fi functionat corect, Anglia ar fi fost , probabil, infranta, iar dominatia franceza asupra continentului, cu mult mai indelungata.Dar realitatea a fost diferita...

Inercarea Frantei de a impune blocada intregii Europe a condus-o insa spre noi conflicte care, desi i-au marit teritoriul, au apropiat sfarsitul Marelui Imperiu. Astfel, in anii 1807 si 1808, Napoleon a ocupat Portugalia , Statul Papal, apoi in Spania. Determinata in principal de ocuparea statului Papal, reactia Austriei este imediata. Razboiul se incheie insa cu o noua infrangere a acesteia, la Wagram (1809). A fost ultima mare victorie a lui Napoleon.

Marele Imperiu ajunsese la intinderea sa maxima, Aceasta includea Franta propriu-zisa in granitele sale naturale (Rin, Alpi, Pirinei), teritorii anexate, state satelit-formal independente dar conduse de membri ai familiei Bonaparte-, statele aliate, conduse de proprii suverani fideli imparatului si, in fine ,marile sale rivale, Austria, Prusia, Rusia, aduse pentru anumite perioade de timp sub influenta Frantei, pe cai diplomatice sau militare.Chiar si Suedia a trebuit sa accepte, in 1810, un maresal francez ca mostenitorul tronului.

..

Declinul

Spre sfarsitul deceniului I, indelungii ani de razboi incep sa-si arate efectele. Criza financiara reapare, Napoleon fiind nevoit sa reintroduca taxe pe care el insusi le inlaturase in trecut. Razboiul devine tot mai costisitor , efectele sale economice sunt tot

mai evidente burghezia nu-l mai sprijina pe suveran cu entuziasmul inceputurilor. Recopltele slabe din 1811 au facut sa repara si criza alimentara si, o data cu ea ,rationalizarea consumului, chiar si pentru armata .

Precaritatea economica este dublata de primele infringeri .Experienta spaniola este graitoare in acest sens : in Spania, francezii nu numai ca inregistreaza o prima infringere, cea de la Bailen , dar sunt obligati sa mentina numeroase trupe , dintre cele mai bune ,pentru face fata razboiului declansat de spanioli.

In anul 1812 , stabilitatea Aliantei de Rusia intra pe o panta descendenta . Interesele divergente din zona Balticii , din Marele Ducat al Poloniei si problemele ridicate de nerespectarea de catre Rusia a Blocadei continentale il determina pe Napoleon sa atace dinou. A fost decizia sa fatala , caci , spre deosebire de campaniile anterioare , nu si-au mai putut invinge adversarul rapid, intr-o batalie decisiva . Armata rusa sa retras permanent , creind imense probleme de aprovizionare. Hartuita tot timpul de cazaci , de boli , intalnind in calea sa orase si sate distruse de rusi insisi, armata franceza era demoralizata.

Victoria de la Borodino inpotriva generalului Kutuzov nu a mai fost una decisiva , care sa-i oblige pe rusi sa ceara pacea fara a gasi o solutie pentru aprovizionare si in conditiile venirii irnii, Napoleon ordona retragerea .A fost una dezastruoasa pentru francezi ,din Marea Armata de la inceputul campaniei nereusind sa se intoarca in Franta decat aproximativ 25 de mii de soldati.

Incurajat de infrangerea lui Napoleon in Rusia , Tarul Alexandru I ,pune bazele celei de a sasea coalitii antifranceze .fortata initial din Rusia si Prusia , intarita ulterior prin aportul Austriei, aceasta a actionat in conditii favorabile : Marea Armata franceza fusese practic inghitita de stepele Rusiei ,razboiul de gherila din Spania bloca acolo numeroase trupe , populatia din restul imperiului era tot mai ostila , resursele la care putea apela Napoleon pentru refacerea armatei erau tot mai limitate .In aceste conditii , Napoleon I este infrant in Bataia Natiunilor de la Leipzig (1813) , Parisul era cucerit , iar inparatul obligat sa abdice si sa se retraga pe insula ELBA.

Cele 100 de zile

Imediat dupa infrangerea de la Leipzig ,intreg imperiu s-a prabusit. Bourbonii au fost readusi pe tronul Frantei prin Ludovic al XVIII –LEA . Totul parea sa se fii sfarsit .Restauratia Bourbonilor nu s-a bucurat insa de umanitatea aliatilor, intre care au intervenit , repede, divergente. Unitatea coalitiei a fost insa chiar de Napoleon . Incurajat de dezbinarea aliatilor si interpretand esecul tentativei sale de sinucidere ca pe un semn divin,Napoleon paraseste insula ELBA si incepe cea ce avea sa fie Aventura celor 100 de zile .Debarcarea lui Bonaparte pe coastele Frantei a fost privita de presa epocii ca “ revenirea Balaurului “.Avand insa sprijinul multor generali ce luptasera sub comanda sa , Napoleon si-a transformat revenirea intr-un mars glorios spre Paris.Reintronat , acesta incepe sa viseze la refacerea Marelui Imperiu. Obtine chiar cateva victorii. Pentru scurt timp insa , caci este infrant in batalia de la Waterloo (iunie 1815) . Silit di nou sa abdice , Napoleon a fost exilat pe Insula Sf. Elena , unde a murit ,in conditii neclare , la 5 mai 1821.